

Силабус курсу ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Освітній ступінь: магістр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 031 Релігієзнавство
Освітньо-професійна програма «Релігієзнавство»
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки, семестр – I рік, I семестр
Компонент освітньої програми: обов'язковий
Дні занять: згідно з розкладом занять, ауд. 32
Консультації: Очні консультації: вівторок: 14.10-16.10,
ауд. 32.
Онлайн-консультації: у Viber групі курсу кожного дня з
16-00 до 17-00.
Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук – Морська Наталія Львівна
Контактні телефони викладача:	
E-mail викладача:	morska-n@ukr.net
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/morska-natal-ya-lv-vna.php
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=65

Анотація дисципліни

«Філософія науки» є базовим освітнім компонентом при підготовці фахівців другого освітнього рівня. Майбутнім професіоналам науково-дослідної сфери навчальна дисципліна дасть глибоке розуміння сутності науки, її генези та значення у житті людини і суспільства. Вивчення дисципліни розвиває навички критичного мислення й філософської рефлексії щодо цілісного осягнення соціально-філософських проблем сучасної науки і значення філософської культури науковця як складової його професійної підготовки і методологічної основи практичної діяльності.

Мета курсу: сприяння глибокому усвідомленню сутності науки, її ролі і місця у суспільстві; формування цілісного уявлення про проблемне поле філософії науки як важливої галузі сучасного знання; ознайомлення із загальними закономірностями розвитку науки, її структурою, рівнями, методологією, сутністю і методами наукового пізнання; аналізу науки як специфічного знання, духовного виробництва і соціального інституту.

Основні завдання: формування методологічної компетентності магістрів як майбутніх фахівців наукової сфери, здійснення філософського аналізу науки як форми свідомості в її соціальному, теоретико-пізнавальному, аксіологічному та практичному аспектах. А також: ознайомлення із особливостями наукової діяльності та відносин в науковому колективі, визначення ролі та значення науки в різних сферах суспільного життя; формування вміння вибирати теми наукового дослідження, форми та методи дослідження конкретної теми: наукового реферату, статті, дисертації; вправління навиків роботи з підбором та аналізом теоретичних джерел для наукового дослідження, вміння робити узагальнення та конкретні наукові висновки.

Зміст дисципліни «Філософія науки» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 032 Релігієзнавство, норм і традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент:

Години			Тема	Результати навчання	Завдання
ле кц.	се м.	са м.р			

Змістовий модуль I.

Предметно-проблемна сфера філософії науки та основні стратегії вивчення науки

2	2		1.Філософія науки, її предмет і основні проблеми	Знати сутність філософії, предмет і структуру філософського знання, оперувати філософськими категоріями, аналізувати особливості виникнення та предмет філософії науки, а також основні проблеми філософії науки.	Питання, обговорення
2	2		2.Історія становлення філософії науки	Аналізувати особливості становлення філософії науки, знати історичні коріння взаємозв'язку філософії та науки. Характеризувати основні положення концепцій позитивізму, неокантіанства, прагматизму, феноменології, герменевтики.	Питання, обговорення
2	2		3.Наука як феномен цивілізації	Характеризувати поняття і визначення науки. Розглядати науку як складний суперечливий феномен, аналізувати її як специфічний тип знання, як особливу пізнавальну діяльність та структурний соціальний інститут.	Питання, дискусія
2	2		4.Наука як знання. Моделі та закономірності розвитку наукового знання	Аналізувати науку як специфічне знання, розрізняти критерії наукового знання, Характеризувати функції наукового знання: описування, пояснення, розуміння, передбачення. Визначати моделі та закономірності наукового знання.	Питання, тести
		6	5.Структура наукового знання	Визначати наукове знання як цілісну систему. Характеризувати та розрізняти за критеріями емпіричний, теоретичний і метатеоретичний рівні наукового знання.	Тести
2	2		6.Наука як пізнання. Основні форми наукового пізнання	Визначати науку як специфічне пізнання. Аналізувати критерії наукового пізнання. Розрізняти і характеризувати основні форми наукового пізнання: емпіричний факт, проблему, ідею, гіпотезу.	Питання, тести
	2		7.Наука як соціальний інститут	Мати розуміння науки як соціального інституту та вміти аналізувати його основні структурні елементи. Визначати специфіку відносин, цінностей і норм поведінки характерних для даного соціального інституту.	Питання, презентації
		6	8.Методологія наукового дослідження	Знати особливості проведення наукового дослідження. Розрізняти загальні підходи і принципи наукового дослідження. Знати і характеризувати методи дослідницької діяльності.	Тести

Змістовий модуль II.

Генеza наукового знання та ціннісні параметри сучасної науки

2	2		9.Історична еволюція науки	Формувати уявлення про розвиток науки як неперервний процес накопичення і ускладнення фактів, понять, істин, теорій, методів та ін. Знати особливості історичних етапів науки, роль та значення наукових революцій у їх формуванні.	Питання, метод «Світове кафе»
		8	10.Основні етапи розвитку науки	Визначати основні етапи розвитку науки та специфіку історичного буття науки. Характеризувати особливості класичної, некласичної та постнекласичної науки.	Тести
2	2		11.Розвиток науки в Україні	Знати особливості генези науки в Україні. Аналізувати проблеми історичного та сучасного розвитку української науки. Визначати пріоритетні галузі вітчизняних досліджень та їх місце у розвитку світової науки.	Питання, есе
		8	12.Наука як феномен культури	Аналізувати науку як особливу форму духовної діяльності і феномен культури. Визначати цінність наукових знань та функції	Метод «Куб»

			науки у житті суспільства. Розрізняти специфіку наукового, філософського та естетичного освосння світу.	
	8	13.Наука в сучасній цивілізації	Визначати особливості сучасного етапу розвитку науки, характеризувати поняття сучасної наукової картини світу. Аналізувати системність і синергетику як нові парадигми сучасної науки.	Метод «Меседж»
	8	14.Наука і сучасна освіта	Характеризувати поліваріантність поняття «освіта». Визначати особливості освіти як специфічної сфери діяльності. Аналізувати особливості та можливості взаємозв'язку науки та освіти. Розрізняти проблеми у сфері сучасної освіти та роль науки у їх вирішенні.	Метод «Аналітичні висновки»
	8	15.Етика науки	Визначати предметне коло та проблемне поле етики науки. Аналізувати поняття «етос науки». Знати етичний кодекс ученого та вміти характеризувати моральні імперативи науки, моральні проблеми наукового дослідження та етичні засади сучасної науки.	Метод «Прес»
	8	16.Філософія інтелектуальної власності	Аналізувати поняття та еволюцію концепту інтелектуальної власності. Визначати об'єкти та проблеми інтелектуальної власності. Характеризувати право інтелектуальної власності та особливості його захисту.	Питання, порівняльний аналіз

Формування загальних та фахових компетентностей:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 2	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 3	Здатність працювати в команді.
ЗК 4	Здатність працювати автономно.
ЗК 5	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 8	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 9	Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК 10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	Спеціальні (фахові) компетентності
СК 1	Здатність критично осмислювати проблеми у сфері релігієзнавства і на межі галузей знань, аналізувати наукові здобутки та результати релігієзнавчих напрямів і шкіл.
СК 2	Здатність осмислювати релігію як соціальне явище, інтегрувати знання у сфері релігієзнавства та застосовувати їх у різних сферах суспільної діяльності.
СК 3	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення у галузі релігієзнавства, розв'язувати сучасні релігієзнавчі проблеми.
СК 4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування емпіричних даних та теоретичного матеріалу з використанням усталених і новітніх методів релігієзнавства.
СК 6	Здатність здійснювати предметний компаративний аналіз феноменів, що репрезентують унікальність і різноманітність релігійних традицій світу.
СК 8	Здатність надавати експертно-аналітичну оцінку та прогнозувати потенційні можливості використання релігії з метою деструктивного впливу на свідомість і психіку людей, розпізнавати найбільш поширені маніпуляційні стратегії.
СК 10	Здатність розробляти і реалізовувати наукові і прикладні проекти у сфері релігієзнавства, а також дотичні до неї міждисциплінарні проекти.
СК 11	Здатність управляти робочими або навчальними процесами у галузі гуманітарних наук, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

Програмні результати навчання:

РН 1	Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, конструювати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку і професійного самовдосконалення.
РН 3	Застосовувати сучасні методики і технології, володіти способами інформаційно-описової діяльності, систематизування даних, структурування, опису предметної сфери (виділяти ключові категорії, поняття, персоналії, групи проблем або проблеми, систематизувати концепції, технології, методи вирішення проблем, ведення власної бази даних, укладання наукових робіт, рефератів тощо); дотримуватися правил академічної доброчесності;
РН 4	Оцінювати і критично аналізувати державно-конфесійні, міжконфесійні та міжрелігійні відносини, стан релігійної свободи і релігійної безпеки в Україні та світі.
РН 5	Вміти виявляти потенційні зв'язки предметних знань релігієзнавства і застосовувати їх у процесі аналізу актуальних суспільних проблем.
РН 6	Ефективно взаємодіяти у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різних рівнів, релігійними організаціями, віруючими й невіруючими особами.
РН 8	Вміти виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу; систематизувати факти релігійного життя суспільства; інтерпретувати релігійні події та явища на основі розуміння специфіки впливу релігії на суспільні процеси.
РН 10	Приймати ефективні рішення при розв'язанні складних задач і проблем релігієзнавства та у ширших контекстах, зокрема в умовах неповної інформації та суперечливих вимог; аналізувати данні соціологічного дослідження релігійних явищ, процесів та застосовувати їх при моделюванні і прогнозуванні релігійно-конфесійних процесів.
РН 11	Розробляти наукові і прикладні проекти у сфері релігієзнавства з урахуванням цілей та обмежень, а також соціальних, економічних і правових аспектів.

Основні джерела

1. Андрущенко В., Бойченко М., Гомілко О. та ін. Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів: монографія. К. : Пед. думка, 2011. 320 с.
2. Андрущенко В., Горбунова Л., Зязюн Л. та ін. Філософські засади трансформації вищої освіти в Україні на початку XXI століття. К. : Пед. думка, 2007. 350 с.
3. Базалук О.О. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник / О. О. Базалук, Н. Ф. Юхименко. К.: Кондор, 2010. 164 с.
4. Васянович Г. П. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник / Григорій Васянович. Львів: Норма, 2005. 344 с.
5. Дьюї Дж. Моральні принципи в освіті. Львів: Літопис, 2001. 32 с.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
7. Коротяєв Б.І, Курило В.С., Савченко С.В. Педагогічна філософія: монографія. Луганськ: ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. 339 с.
8. Кремень В. Г. Аксиологічне смислозначення національної філософії освіти. Філософія і сучасність. 2011. № 5. с. 11-16.
9. Кримський С. Б. Заклики духовності XXI століття: з циклу щоріч. пам'ят. лекцій ім. А. Оленської-Петришин, 2002 р. К.: Вид. дім «КМ Академія, 2003. 32 с.
10. Ліпін М. В. Освіта в модифікаціях сучасного світу: монографія. М. В. Ліпін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 340 с.
11. Максюта М.Є. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія / М.Є.Максюта, О.М. Соколова. Херсон: Вид-во «ОЛДІ-ПЛЮС», 2020. 310 с.

12. Мурашкін М.Г. Наука в контексті філософських знань: монографія /Мурашкін М.Г. Дніпро: ДДУВС, Моноліт, 2021. 184 с.
13. Ратніков В.С., Макаров З.Ю. Історія та філософія науки. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Вінниця: Нова книга, 2009, 416 с.
14. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки: підручник / Семенюк Е., Мельник В. Львів: ЛНУ імені вана Франка, 2017. 364 с.
15. Філософія і методологія наукового пізнання: колективна монографія / За ред. Проф. Юрія Вільчинського. К.: КНЕУ, 2013. 205 с.
16. Філософія освіти: Навчальний посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
17. Філософські абрисы сучасної освіти : монографія / за заг. редакцією І. Предборської. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 226 с.
18. Черепанова С.О. Порівняльна педагогіка: навч. посібн. у 2 ч. Ч. I. Лекції. Ч.І I. Практикум. Львів: Растр-7, 2019. 176 с.
19. Черепанова С.О. Філософія освіти: світоглядно-гуманітарний вимір: людина, наука, культура, мистецтво, стиль мислення: монографія. Львів: Світ, 2011.

Визначені рамки дисципліни:

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних завдань та он-лайн тестування (наприклад, програма Moodle) у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять, як правило, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи магістранта) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання магістрантів також здійснюється в дистанційному режимі на платформі Moodle. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно з графіком.

● **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного контролю (40 балів), самостійної роботи (40 балів), підсумкового контролю (екзамен): тестування 2-х рівнів та творче завдання (20 балів). При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань. Студентам, які беруть активну участь у наукових семінарах, круглих столах, конференціях та презентують високоякісні знання з філософії освіти, може підсумковий контроль, за згодою викладача, зараховуватись «автоматично» (повністю або частково, залежно від наукового-практичного досвіду у вивченні дисципліни).

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми: 1,2,3,4,6,7,9,11) – робота на семінарських заняттях	40
Модуль 2 (теми: 5,8,10,12,13,14,15,16) – самостійна робота	40
Підсумковий контроль (теми 1-16) – тести 2- рівнів, творче завдання	20
Разом:	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
65-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів по темах курсу:

Змістовий модуль I Поточний контроль								Змістовий модуль II Самостійна робота								Підсумковий контроль	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 6	Тема 7	Тема 9	Тема 11	Тема 5	Тема 8	Тема 10	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	100
40								40									

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо.